Betänkande FvUB 26/2020 rd– RP 158/2020 rd

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunstrukturlagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunstrukturlagen (RP 158/2020 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)
- regeringsråd Minna-Marja Jokinen, finansministeriet
- chef för juridiska ärenden Juha Myllymäki, Finlands Kommunförbund
- ekonomidirektör Pauliina Pietikäinen, Kuopio stad
- utvecklingschef Claes Krüger, Uleåborgs stad
- ekonomidirektör Fredrik Lindström, Raumo stad
- kommundirektör Yrjö Eronen, Rääkkylä kommun.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Nurmijärvi kommun.

Inget yttrande av
- Joensuu stad.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att kommunstrukturlagen ändras. Till lagen fogas bestämmelser om ekonomiskt stöd enligt prövning för kommunsammanslagningar och bestämmelser om ersättning för förlorade statsandelar till följd av en sammanslagning. Stödbeloppet ska fastställas av statsrådet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kommunstrukturlagen (1698/2009) föreslås få bestämmelser om ekonomiskt stöd enligt prövning för kommunsammanslagningar och bestämmelser om ersättning för förlorade statsandelar till följd av en sammanslagning. Enligt regeringsprogrammet ska kommunerna uppmuntras att frivilligt förtäta kommunstrukturen genom att undanröja ekonomiska hinder.

För närvarande föreskriver kommunstrukturlagen inte om ekonomiskt stöd till kommunsammanslagningar gällande alla kommuner. Tidigare har bestämmelser av den här typen ingått i lagens 9 kap., som upphörde att gälla vid utgången av 2019. I 56 a § i den gällande kommunstrukturlagen (1120/2018) föreskrivs det om sammanslagningsunderstöd enligt prövning när en av kommunerna i sammanslagningen har ekonomiska svårigheter.

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att de ekonomiska hindren för frivilliga kommunsammanslagningar undanröjs. För närvarande har sammanslagningen av kommuner till exempel kunnat leda till att statsandelarna för den nya, sammanslagna kommunen är mindre än de sammanlagda statsandelarna för de kommuner som går samman. Dessutom är det vanligt att tillkomsten av en ny kommun sker i en situation där bland annat serviceinfrastrukturen, informationssystemen och verksamheterna samtidigt behöver ses över, men den sammanslagna nya kommunen inte nödvändigtvis har de ekonomiska resurser som behövs för att täcka de kostnader som sammanslagningen medför. Dessa situationer har kunnat bli ett hinder för kommunsammanslagningar som annars hade varit funktionellt sett ändamålsenliga och motiverade. Syftet med lagändringen är att sänka kommunernas tröskel för frivilliga sammanslagningar.

Enligt förslaget ska statsrådet i samband med beslutet om ändring i kommunindelningen besluta om beviljande av sammanslagningsunderstöd enligt prövning, om kommunerna har gjort en framställning om beviljande av understöd och om understödets belopp i en gemensam framställning om sammanslagning. Förfarandet hänför sig till att understödet är beroende av prövning och till att möjligheten att bevilja understödet är beroende av statsbudgeten. Enligt förslaget ska sammanslagningsunderstödet vara minst 500 000 euro. Om sammanslagningen omfattar fler än två kommuner är understödet minst en miljon euro. Om alla tillkomna sammanslagningar inte kan få minimibeloppet, prioriteras sammanslagningar mellan fler än två kommuner. I sådana fall där en kommun i svår ekonomisk ställning deltar i sammanslagningen beviljas understödet dock med stöd av den gällande 56 a §.

Dessutom föreslås det att ersättning ska betalas till den nya kommunen det år då sammanslagningen av kommuner träder i kraft och de tre följande åren, om sammanslagningen minskar statsandelarna för den nya kommunen jämfört med de sammanslagna kommunernas sammanlagda statsandelar. Lagförslaget innehåller detaljerade bestämmelser om hur ersättningsbeloppet ska beräknas. Ersättningen beviljas av ministeriet. De föreslagna bestämmelserna om ersättning för förlust av statsandelar gäller också situationer som avses i 56 a §.

Sammanslagningsunderstödet enligt prövning ska finansieras inom statsandelssystemet så att det sammanlagda beloppet av sammanslagningsunderstöd enligt prövning dras av från den statsandel som avses i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). Avdraget görs på så sätt att minskningen är lika stor per invånare i alla kommuner. Finansieringsmodellen används re-

dan för sammanslagningsunderstöd enligt 56 a §. Om det belopp som har reserverats för sammanslagningsunderstöd inte i sin helhet används under finansåret, ska det återstående beloppet betalas tillbaka till kommunerna som en lika stor andel per invånare under året efter finansåret. I praktiken kan den oanvända delen enligt utredning återföras till statsandelarna redan under samma finansår. Beslut om anslaget för understödet fattas första gången i samband med budgeten för 2022.

Ersättningarna för förlorade statsandelar finansieras med statsmedel. Den föreslagna regleringen gäller kommunsammanslagningar som avses i 56 a § och som träder i kraft redan vid ingången av 2021.

Förvaltningsutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar. Framöver bör det dock undersökas om sammanslagningsunderstöden kan finansieras på något annat sätt än inom ramen för statsandelssystemet, till exempel genom särskild finansiering.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 158/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 3.12.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Aki Lindén sd
medlem Mats Löfström sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.